

В ДОМАШЕН КРЪГ

Радка Миланова*

Спомените ми за моите сродници Славейковци са много смътни, защото са от около преди половин век.

Като ученичка бях почти всеки ден у тях, понеже гимназията ни се помещаваше в „Ковачевото здание“ — на Янко Ковачов — днешната сграда на кино Славейков. Особено зимните дни почти че бях там, защото живеехме доста далеч, а имахме винаги занятие и след обед.

*

Къщата им беше стара, обширна, с голям джамлък и с много саксии, главно бегонии, от хубави по-хубави, поставени на етажерки в амфитеатрален вид. Двор голям с калдаръм, овощни дървета и калдаръмче, което правеше двора приказно красив с всевъзможните си тонове: жълти, червени, оранжеви и пр. Чистота винаги цареше в тази къща — ред безупречен — всичко на часове, дори на минути, за обедите и вечерите.

*

Дядо Петко Славейков почти не помня, освен с това, че винаги ми даваше от десното чекмедже на бюрото си нещо за ядене, а най-обичах масловките круши, от които винаги ми даваше по половина, а не цяла, понеже бяха големи и на мене ми бе мъчно. Влачеше си десния крак и винаги бе много мил и нежен. За него само това си спомням.

*

За баба Ирина Славейкова имам повече спомени, защото по-дълго живя. Тя беше хубава, пълна жена, винаги изискано докарана с хубави месести ръце, които никога не бяха без работа. Винаги плетеше чорапи, тантели и кувертюри, от които и ний имахме една покривка за детска количка. С една дума скопосна баба бе. Взискателна до неимоверност. Почти с нищо не можеше да ѝ се угоди. Кухнята и столовата бяха в друга пристройка в двора. Когато ще има пране в къщи бе цяла олелия. Слугинята ще се събуди най-късно в два часа през нощта и ще я вика постоянно да ѝ дава обяснения до къде е стигнала с прането. Всички ни бе страх от нея. А в същност тя бе милостива и на всекиго се притичваше на помощ, но след дълго следствие. Защо, как и пр. Тогава отиваше във вътрешната стая — килер и от някъде измъкваше бял памучен чорап пълен с петолевки и си даваше лептата. В същата тази стая имаше долапи в стената, в които почти винаги имаше във високи тенекени кутии турски курабии и гриз халва. Сядаше обикновено, когато не бе съвсем схваната от ревматизма си, лятно време под черешата в двора с неразделното плетиво и пдеше гаргите, които безмилостно кълвяха сочните череши, и което ужасно я вбесяваше. Като ме види почва:

— Какво ядохте днес? Кой идва у вас? Какво говорихте? и пр. и пр.

Майка ми бе ме научила да отговарям точно по нейния вкус, защото в противен случай ще е недоволна.

*

Чичо Рачо Славейков имаше нещо от характера на майка си. Винаги сериозен, мълчав. Изпитвах от него едно чувство на страх, неоправдано обаче.

* Втора братовчедка на Пенчо Славейков

Леля Донка бе една жертва в тази къща. Абсолютно всички грижи лежаха на нейния гръб. Оженена рано и разведена, тя бе поела всички тежести с любов към всички и с такава рядка беззаветност. Трудолюбива до висша степен, имаше в себе си заложби на художество. Тъчеше вълнени тъкани, които изпрати в Париж на изложението, не помня в коя година. То бяха пердета от бяла вълна, чудесен модел. Работеше и килими, също по нейна идея; комбинираше и български шевици, от които се получаваха необикновено красиви покривки, възглавници и пр. Плетеше също в български стил възглавници и коври от разноцветни вълни, които и днес са запазени. Винаги е била много грижлива към всички и отзивчива. Душа и сърце беше. До последните дни на живота си 82 г. бе на поста си. Хубава, спретната, винаги с бяла якичка, чиста, безупречна домакиня, прочута с хубавите си сладка от всички плодове. Ядосваше се дори ако някой направи по-хубаво сладко от нейните. . .

*

Чичо Иван Славейков много малко виждах. Той бе гимназиален учител по френски, впоследствие министър на просветата.

Голямо събитие бе за всички роднини неговата женитба за богата мома, дъщеря на мушиер от Болград. Сватбата стана при нея. Когато се върна с булката си, всички бяхме в треска за посрещането им.

Най-напред дойде големия багаж — разкошни мобили, рядкост за онова време. Всички отидохме на гарата. Пристигна една висока, елегантна жена доста студена — новата родственица. Жена на етикета. Мъчно можеше да се сближиш с нея. Чичо Иван, тъй безобиден, беше заставен да говори на жена си на „Вий“ — по руски маниер. Това всичко много ни учудваше, но няма как, трябваше. Той почина като министър и погребението му бе тържествено.

От чичо Пенчо Славейков нямам особени спомени, понеже повече не беше в къщи. Обичах да ходя в черква и той ми се надсмиваше. Тогава бях на около 15 години. Тури ме на коленете си и ме пита: Вярваш ли в господ?

Въпросът ме зачуди и не знаех какво да отговоря. Той ми помогна.

— Като вярваш и се молиш, прави го, но знай, че не на този Господ — попския, който е изрисуван по иконите с брада и мустаци, а на друг Господ, който е съдбата, providението.

Тези думи ми направиха потресаващо впечатление, избягах и го мразех в момента, той се смя дълго с мене, а аз го ненавиждах, като еретик, безбожник, със съзри на очи.

Друг път, вече 16 г. запита ме нещо за любовта, от която тогава нищо не разбирах, и ме бе дори срам да го слушам. В нашата къща думата „любов“ значеше разврат, и аз се ужасих тогава и избягах, а той се заля от смях. След това дълго не ходих у тях, защото ме беше срам.

СПОМЕН ЗА ПОЕТА

*Еленка Николаева**

Аз живях при леля си Тодорка две години. При нея завърших гимназия, защото родителите ми живееха в Кюстендил. Това беше в 1906 и 1907 година. Нейният мъж се беше поминал. Къщата му беше в същия двор на малката къща на дядо Славейков, в която жи-

* По мъж Коста Атанасова, племенница на снахата на Пенчо Славейков, Тодорка Иванка Славейкова, от Болград.